

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Udrag fra Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 70. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius01val-shoot-idm140153320343872/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

oc besynderlige vngdommen denne lille Catechismum/ Oc
huem der icke bedre formaar/ tage sig denne taffle eller form
fore/ og den vdy for folket ord fra ord/ som her efter faar.

5 For det første/ skal Predikeren tage sig vare for athskillig
rept oc form/ i huilken de .p. Gudz budord/ Troen/ Sader vor/
oc de hellige Sacramente ere vdsætte/ Men skal tage for sig
230 ith slag form/ oc derved bliffue/ Oc altid || driffue den samme/
ith aar som ith andet/ Thi det vnge oc vforstaandige folk
maa mand alt lære met ith slag tept oc en form/ Ellers vorde
10 de aldelis vilde/ oc intet kunde begribe/ naar mand i dag saa/
oc efter ith aar anderledis vil lære/ lige som mand vilde det
forbedre/ oc bliffuer dog der met spilt bode møde oc arbejde.

240 Dette haffue vore Fiære forfædre vel fornummet/ i det ath
de haffue altid brugit Sader vor/ Troen/ De .p. Gudz budord
15 vid en maade/ Der fore skulle viit oc saa lære vngt oc enfol-
digt folk saadanne stycke/ ath vii icke foruandle en staaffuelse/
eller holde dem fore oc regne op anderledis ith aar end ith
andet/ Der fore maa du vduelye dig en form/ huilken du vilt/
oc bliff der vid altid/

245 Men naar du prediker for de || lerte oc forstaandige/ da
maa du beuise din konst oc giffue disse stycker fore saa herlige
oc saa mesterlige som du kant. Men hos det vnge folk skal
du bruge en euig maade oc form/ oc lære dem for det aller
første disse stycke/ som er de .p. Gudz budord/ Troen/ Sader
25 vor etc. her efter tepten ord fra ord/ ath de kunde det saa
telye efter dig oc lære vden ath.

Men dem som icke ville lære disse stycke/ skal mand sige
ath de forsuerye Christum/ oc ære icke Christne/ oc skulle icke
stædis ath gaa til Sacrament/ ey heller ath holde nogit barn
20 til dob oc Christendom/ eller bruge noget stycke aff den Christne
stribed/ men slæt skulle foruises hiem til Pauen oc hans Of-
ficial/ siden til dieffuelen selff. Der til met skulle oc forelderne
245 oc huffæderne || forbyude oc necte dem ath æde oc dricke oc
giffue dem til kende/ ath først vil lade driffue vdaff landet
35 saadanne haardnæfede menniske.

Di end dog mand fand ingen tuinge til troen/ dog skal

mand holde oc driffue hoben der hen/ ath de kunde vide huac
 ræt oc vræt er/ oc huorlunde de skulle ieffue oc nære dem hoff
 dem som de bo hoff/ Fordi huo som vil bo oc bygge i en Stad/
 hannem bør ath vide oc holde Stads rættten som hand vil nyde
 oc bruge/ huad heller hand tror/ eller er en skalck i sit hierte. 5

For det andet/ Naar de vel kunde repton/ saa skulle de lære
 dem oc saa den rætte forstaand oc vdydning/ ath de kunde
 vide huad det er sagt/ oc tag atter igen for dig denne taffle/
 eller en anden kort enfoldig form huilcken du vilt/ oc bliiff der
 hoff/ oc foruend det || icke met en staffuelfse/ lige som tilforn 10
 er sagt om repton/ Oc tag dig der tiid og stund til/ Thi det er
 icke behoff ath du tager alle stycker fore paa en tiid/ men ith
 stycke effter ith andet/ Naar de forstaa nu vel det første bud-
 ord/ saa tag det andet for dig/ oc saa frem ath/ Ellers om du
 vilt hastelige offuerfare dem/ saa beholde de icke ith aff dem. 15

For det tredye/ Naar du hassuer nu lærdt dem saadan en
 liden kort Catechismum/ saa tag dig oc saa den store Cate-
 chismum fore/ oc giff dem videre forstaand/ der kane du bedre
 vdyt huert budord/ huert bøn/ oc huert stycke serdelis for sig/
 met deris maangfoldige gierninger/ nytte/ fromhed/ fare oc 20
 skade/ lige som du finder for dig i maange bøger som ere der
 om giorde.

Oc besynderlige skalt du vdyt det budord som mest er be-
 hoff hoff dit folk. || Exemplum. Det Siuende budord om styld 25
 oc tyfferi skalt du haardelige vdyt for haanduercks folk/ oc
 for dem som købsla/ ia oc saa for bønder oc for tiæniste folk/
 Thi hoff saadant folk er mest allehaande wtroskaff oc tyffueri.

Item Det Fierde budord skalt du lære oc predicke for børn/
 och for den menige almue/ ath de ville lade dem finde stille/
 tro/ hørige/ lydige oc fredsommelige. etc. Oc her maa du ind- 30
 føre aff scrifften maange exemple huorlunde Gud hassuer
 straffet saadanne offuertrædere/ eller oc velsignet dem som icke
 brøde mod disse budord.

Item Besynderlige skalt du vdyt det Fierde budord for
 øffrigghed/ och forelberne/ ath de regere sig vel/ oc holde deris 35
 bøn til Schole/ Oc det met beuiffning aff scrifften/ ath de